

עם כל הכבוד: לא!

אור אדום

פרק שני בסידרה

כך פוליטיקאי בישראל מדבר על נביאי ישראל. "רוח נביאי ישראל" מופיעה עד בוש בהצהרות, בנאומים ובהחלטות חגיגיות. אך מה היה קורה אילו אחת מאותן דמויות מחוספסות היתה מופיעה בורה הישראליה, בדמות בשר ודם? אין ספק: בתי"המישפט היו עובדים שעות נוספות, כדי לטפל במכול התביעות הפליליות והאזרחיות נגדה, עד פי החוק לאיסור לשו"הרע.

● מי רצח? מי ירוש?

ל די העולות על דעתי את פרטי התיק הפלילי מדינת ישראל נ. אליהו התשבי. **לכאשר השמיע מר התשבי את הדיבה החמורה "הרצחת וגם ירשת?" — אינו הוכחות היו מצויות בידיו?**

הנה טען הנאשם כי הוד מלכותו חמד את כרמו של אחד, נבות הירורעאלי — אדם שהורשע כחוק ונדון למוות כדין. האם יש הוכחות לטענה? אלה? הנאשם העליל על הוד מלכותה שהיא ביימה אישום-שווא. הוא העליל על שני עדים — "בני בלעל" בלשונו הירועה-לשימצה — שהם מסרו עדות-שקר. הוא השמיץ את הרשות השיפוטית, כאילו לקחה חלק במזימה לביצוע רצח במסווה מישפטי. לנאשם לא היה שמץ של ראייה קבילה לכל ההשמצות האלה. הוא הסתמך על רכילות מרושעת, שמועות-כזב, תעמולה אופוזיציונית מפוברקת ועדויות-שמיעה. מכל אלה בישל מירקחת שכל-כולה לשו"הרע, השמצה, הסתה ועלילה. כדי למצות את הדין נגדו, יש לגזור עליו עונש-מאסר מירבי, וקנס של מאה ריבוא שקלים.

הדבר דרוש לא רק כדי לגמול לו על מעשיו הנפשעים ששלעצמם, אלא גם כדי להרתיע שקרנים אחרים מסוגו, המבאישים את ריחה של הנבואה בישראל, אשר רוב העוסקים בה אנשים מהוגנים, המסורים למלך ולרעיותו, והמכבדים את מוסדות השלי-טון והשיפוט. האם יש צורך בצייטוט הבריהם הכותים של השופטים המחזויים, שישבו כדין? האם עלינו להזכיר את פסקהדין הנוקב של בית-הדין המישי-פט העליון, שהגדיר את הנביא כ"איש מסוכן, שארלטאן שקוה, אדם שמניעו מופקפקים ושמונתו ראוייה לזכר גינוי", תוך ציון כי יש להח" מיר את עונשו בשל "התיימרותו הנמוזה לדבר בשם אלוהי ישראל"?

הנאשם ירמיהו בן-חזקיהו
פסקידן מוות, כחוק

תשומת-לב, להרתיע את המימסד, לעודד את כוחות התיקון והשינוי. הם לא נזהרו בדבריהם. הם לא סלדו מהגזמות. הם לא הקפידו על עובדות ולא אספו הוכחות. הם העדיפו את מהלומת-הפטיש על פני דקירת המחט. היתה קיימת חלוקת-עבודה טבעית: המלכים משלו, הנהיגו את העם והלכו בראש הצבא, ואילו הנביאים מתחו ביקורת מתמדת על המלכים, כדי למנוע בעדם מלצל לרעה את עוצמתם. המלכים והנביאים שנאו זה את זה, בדרך כלל. המלך אחאב ואליהו הנביא אכן האמינו שניהם שהשני הוא עוכר-ישראל. למעשה פעלו שניהם למען העם, אישיאיש על פי דרכו, והאיזון ביניהם הכטיח את תקינות המישטר.

● מלך, נביא, עיתונאי

אין אלה, בעיני, הירוריים היסטוריוסופיים. לדעתי, העיתונאי המודרני ממלא תפקיד דומה לזה של הנביא בימי קדם.

קשה, כמובן, להשוות את הנביא, שהטיף לקומץ עובדי-אורח בשער העיר, ושסמך על מחוות דרמטיות כדי להבטיח את הפצת דבריו, לעיתונאי בחברה המודרנית, ההמר נית, החילונית, שמכבש-הדפוס מביא את דבריו אל מאות אלפים ומיליונים.

אך העיתונאי במיטבו דומה לנביא במיטבו (והרי מרבית הנביאים נשכחו, כשם שמרבית העיתונאים נשכחים). הוא מותח ביקורת חסרת-החמנות ובלתי-נבלאית על מוסר דות השילטון, מונע התנשאות והפקרות, רב את ריבם של אלמנות ויתומים. הוא חושף עובדות, מטיף למידות טובות, מוכיח בשער.

אין פירוש הדבר שהוא בהכרח איש סימפאטי. אך גם רוב הנביאים אינם מצטיי-רים בעינינו כאנשים אהודים, דווקא. מן הספרים מסתבר כי המימסד שנא את רוב הנביאים הידועים, וכי בעליהשררה היו מוכנים בכל עת לסתום את פיהם, לרצחם או לגרשם.

העימות המודרני בין הפוליטיקאי והעיתונאי הוא מהדורה חדשה לריב ההיסטורי בין המלך והנביא. הוא בלתי-נמנע.

העיתונאי מבקר את הפוליטיקאי, ממאים עליו את החיים, חושף את מעשיו הרעים, מותח ביקורת על שגיאותיו ומתדליו — ולא תמיד בצדק. אין פוליטיקאי אחד בעולם ובישראל שאינו משוכנע כי העיתונות רודפת אותו בודון, משמיצה אותו בלי הרף, מעלילה עליו עלילות-שווא, ומכיוון שהפוליטיקאים מחזיקים בידיהם את מוסר דות החקיקה, הם מתפתים תמיד לחוקק חוקים שיסתמו את פי העיתונות — לפעמים חוקים גסים לדיכוי חופש-העיתונות, לפעמים חוקים עדינים המפעילים לחצים נפשיים ופיסיים מתחכמים על העיתונאי והעיתון.

אבות הדמוקרטיה המודרנית ידעו זאת, ועל כן יצרו את המכשיר המגביל את הפוליטיקאי במילחמתו בעיתונות: החוקה. מנסחי החוקה האמריקאית, על תיקוניה, הבינו כי לעיתים קרובות ניתן למצוא רוב בפרלמנט לחקיקת חוק לסתימת-הפה. לכן יצרו מצב חוקתי, שאינו מאפשר גם לרוב לפגוע בחופש-העיתונות.

במדינות אחרות, שבהן אין חוקה כה חזקה ויעילה, מבטיחים המסורת הדמוק- (המשך בעמוד 62)

הנאשם אליהו התשבי
היכן ההוכחות?

גם תיקיהם של ירמיהו בן-חזקיהו, עמוס הנוקד ואחרים ראויים לעיון. הנאשם בן-חזקיהו נדון, כזכור, למוות מרעב בבור-ההיטט בעוון בגידה, אחרי שהפיץ כל ימיו דברי-דיבה כוללניים על ראשי המדינה, מבלי להביא לכך שמץ של ראיות. ואילו הנאשם עמוס, שהטיח האשמות חמורות ביותר בנשות השרים ("פרות הבשן"), לא יכול היה גם הוא לבסס אותן במסכת של עובדות מפורטות, כפי שמעיד ספרו. כל חבורת הנביאים, הגדולים והקטנים, היו משמיצים מיקצועיים חסר-יתקנה. בער בהם זעם קדוש. הם התריעו נגד גדולי הארץ, מלכים ושרים, מבלי לדקדק בעובדות קטנות. הם לא הבחינו בין ראיות קבילות ובלתי-קבילות.

איש מהם לא היה מחזיק מעמד במישפט על פי החוק לאיסור לשו"ה הרע. בימינו, היו מבזים את ימיהם כמאסר חוקי, אם לא כבורות של פיט.